

Kytice

- Autor: Karel Jaromír Erben
- Literární žánr: balada
- Literární druh: lyriko-epika
- Časoprostor: čas není určený (možná 19. století), jezero, vesnice, hřbitov, les...
- Kontext autorovy tvorby (v jakém období působil): 1 polovina 19. století // romantismus
- Kompozice: chronologická, 13 balad, básně řazený zrcadlově

Životopis autora

- Básník, spisovatel, překladatel a sběratel lidových písní a pohádek
- Představitel literárního romantismu
- V mládí se seznámil s Františkem Palackým a Karlem Hynekem Máchou
- Sbíral lidové písně, pohádky, pověsti (české i slovanské)
- Zakladatel moderní české balady
- Na Kytici pracoval 20 let
- Další díla: České pohádky, Písně národní v Čechách

Formální znaky

- Důraz na city, fantazii; subjektivní vztah ke skutečnosti, realitě
- Individualismus; kladl důraz na tvůrčí svobodu jedince
- Výjimečné prostředí (temné, hluboké lesy)
- Obliba poezie

Básně seřazené dle pořadí v knize

Kytice, Poklad, Svatební košile, Polednice, Zlatý kolovrat, Štědrý den, Holoubek, Záhořovo lože, Vodník, Vrba, Lilie, Dceřina kletba, Věštkyň

Témata: Často se zde objevuje otázka mezilidských vztahů, hlavní je vina a trest

Motivy: Za každý špatný čin přichází trest, vztahy mezi matkou a dětmi

Kytice + Věštkyň – motiv národního smutku a naděje, národně buditelské poselství

Poklad + Dceřina kletba – motiv mateřské viny, matka a dítě

- Poklad: kvůli penězům zapomněla na své děti
- Dceřina kletba: narušený vztah mezi matkou a dcerou

Svatební košile + Vrba – vztah mrtvých k živým

- Svatební košile: motiv oblíbený u autorů této doby, přílišné lpění na mrtvém člověku
- Vrba: zoufalý čin manžela díky němuž zabil svou ženu (pokácel vrbu)

Polednice + vodník – nadpřirozené bytosti

- Polednice: matka omylem udusí své dítě o které má strach
- Vodník: dcera je dvakrát potrestána

Zlatý kolovrat + Záhořovo lože – zaměřeny na vinu a vykoupení, velkou roli zde hraje pokání

Štědrý den + Holoubek – základní motiv láska a smrt

Lilie – dodělána dodatečně

Postavy

Většinou hlavní roli hrají ženy, dívky, kladné, slušné, poctivé, počestné

Jazykové prostředky

- psáno stručně, jasně, věcně
- výrazný rým, přirovnání, apostrofy, živé dialogy

Tropy a figury

- Epiteton (vraném bujném koni), personifikace (vesele podkovičky zvoní), metafora
- Epizeuxis (klop, klop, klop), inverze (na vraném bujném jede koni)

Kontext autorovy tvorby

Romantismus – Od slova román = dobrodružství. Literární směr a myšlenkový názor, který se odklání od reality do světa představ volné fantazie až snů. Vznikl v první polovině 19. století. Návrat autorů k lidové slovesnosti. Klade důraz na fantazii a cit a tím se zásadně liší od klasicismu a osvícenství.

Další autoři působící v tomto období (1. polovina 19. století)

- Karel Hynek Mácha – Máj
- Karel Havlíček Borovský – Král Lávra
- Josef Kajetán Tyl – Strakonický dudák
- Honoré de Balzac – Otec Goriot
- Božena Němcová – Babička

Kytice – Svatební košile

- Autor: Karel Jaromír Erben
- Literární žánr: balada
- Literární druh: lyriko-epika
- Časoprostor: čas není určený (možná 19. století);
Odehrává se nejdříve ve světnici, poté venku v noci a poté na hřbitově
- Kontext autorovy tvorby (v jakém období působil): 1 polovina 19. století
- Kompozice: chronologická

Životopis autora

- Působil v 1. polovině 19. století
- Básník, historik, spisovatel, právník, překladatel a sběratel lidových písní a pohádek
- Představitel literárního romantismu
- V mládí se seznámil s Františkem Palackým a Karlem Hynekem Máchou
- Sbíral lidové písně, pohádky, pověsti (české i slovanské)
- Zakladatel moderní české balady
- Na Kytici pracoval 20 let

Formální znaky

- Důraz na city, fantazii; subjektivní vztah ke skutečnosti, realitě
- Výjimečné prostředí (temná noc, hřbitov)
- Obliba poezie

Jazykové prostředky

- Autor používá spisovnou slovní zásobu:
  - slova neutrální (stěna, růže, panna...)
  - slova básnická (povít, odkvěta, sluch, zdráv, žeť...)
- V textu také citově zabarvená slova, především lichotivá (poupátko, slzička, tatíček...)

Témata: Víra v Boha ochrání před zlem každého.

Motivy: Modlitba, nadpřirozeno, duchové, mrtvolky.

Tropy a figury

- Metafora – květ blaha; jarý květ; větru tažení
- Personifikace – již jedenáctá odbila; želem se nádra zdvihaly; vítr burácí

- Hyperbola – sestra do roka nežila
- Epiteton – nízká světnička; boží rodička; zlé znamení
- Oxymóron – lampa temně hořela; vstávají mrtví ze hrobů

Obsah díla Svatební košile

Mladá dívka se v noci modlí k obrázku Panny Marie a naříká, že ztratila rodiče i sourozence. Také myslí na svého milého, který se stále nevrátil z vojny. Během tříletého čekání šije svatební košile. Prosí Pannu Marii, aby jí zkrátila život. V ten moment klepe na okno její milý, který ji odvede na hřbitov. Na hřbitově ji chce vzít s sebou do hrobu. Dívka unikne nebezpečí do márnice, kde odřikává modlitby, které ji zachrání před mrtvými. Příběh končí, když se dívka ráno probudí s bílými vlasy a košile jsou rozházené po hřbitově.

Další autoři působící v tomto období (1. polovina 19. století)

- Karel Hynek Mácha – Máj
- Karel Havlíček Borovský – Král Lávra
- Josef Kajetán Tyl – Strakonický dudák
- Honoré de Balzac – Otec Goriot
- Božena Němcová – Babička